

„Balassagyarmat kapuja”

Ligeterdők tanúfái a 22. sz. főút ipolyszögi szakaszán

A mai Magyarország területének egykor az ötödét foglalták el keményfás ligeterdők. A folyószabályozások után döntő hányaduk a gátak mentett oldalára került, a helyükön ma leginkább mezőgazdasági művelés folyik. Nagyobb erdőséget nálunk már csak a Szigetközben, Gemencen, a Beregben, a Dráva-síkon és a Fekete-Körös mentén alkotnak. A kocsányos tölgy, a szilek és a kőrisek klasszikus társulásai a 19. századig az Ipoly árterének magasabb fekvéseit is jellemezték. Emléküket Nógrádban már csupán néhány eldugott erdőfolt és faegyed őrzi.

Akik a 22. számú főúton utaznak Ipolyszög és Balassagyarmat között, azok a települések határán egy „természetes kapun” haladnak keresztül. Az út fölött közel húsz méter magasságban két, évszázados faóriás – egy kocsányos tölgy és egy vénic szil – összehajló koronái képeznek íves boltozatot. Talán egy helyi erdész ültette őket a maga idejében, hogy az erre közlekedők tisztelegjenek az impozáns tanúfák előtt...

Nógrád megye egyik legfontosabb útja a 22. sz. főút. A mai nyomvonala Rétság és Szécsény között, a történelmi múltban a Budát és Pestet Kassával összekötő útvonal része volt.

Nyugatról keletre autózva rajta, Ipolyszögnél érkezünk meg az Ipoly völgyébe. Az innen Balassagyarmatig vezető útszakasz töltése gátként érinti a folyócska árterét, végig a híres Égerláp mellett.

Ipolyszög belterületét elhagyva, azonnal feltűnik előttünk egy évszázados faóriások alkotta „kapu”. A koronáik úgy hajlanak egymás felé, mintha ölelkezni szeretnének.

Fattyúhajtásos törzseik tekintélyes méreteket mutatnak: az út folyó felőli oldalán álló kocsányos tölgy átmérője mellmagasságban meghaladja a 120, átellenben a vénic szilé a 90 centimétert. Gyökereik ma még a vízbe érnek, az Ipoly áradásai időnként a töveiket is megérintik. Harmonikus párosuk jól mutatja e két őshonos fafajunk természetes „barátságát”.

Az erdők királyának is titulált kocsányos tölgy a nemzetiségének egyik legjelesebb képviselője.

A közvélemény előtt is méltán nagy a népszerűsége. Az OEE internetes szavazásán a 2015-ben az Év fájának választották – az Erdészeti Lapok azonos évfolyamában, többrészes cikksorozatban olvashatunk a fafaj jellemzőiről. 2023-ban az Év fája pedig ugyanígy a szintén sokra becsült, a szilfavésznek leginkább ellenálló, de mégis sajnálatosan visszaszoruló vénic szil lett. Lapunk digitális archívumában és az egyesületi mozgalom tematikus honlapján (www.azevfaja.hu) minden fontos információ elérhető róluk.

Ha bármelyik irányban autózunk a Legbátrabb Város, Balassagyarmat és a valaha még várral is büszkélkedő egykori csikász-paradicsom, Ipolyszög község között – javasolom, ne suhanjunk el figyelmetlenül a „Balassagyarmat kapuját” alkotó faóriások alatt. Lassítsunk le egy kicsit, gyönyörködjünk bennük, és emeljük meg előttük a jelképes kalapunkat!

Szöveg és kép: **Haraszi Gyula**